

RIIPPUVUUSONGELMIEN HOITO

Terhi Koskell

MIKSI PÄIHTYÄ?

- Miksi päihtyä?
- Miksi pelata?
- Miksi urheilla?
- Miksi olla netissä?
- Päästä pois jostakin tunnetilasta (kielteiset tunnetilat)
- Päästä johonkin tunnetilaan (myönteiset tunteet)

PÄIHDEHÄIRIÖILLE ALTISTAVIA TEKIJÖITÄ

- Geneettiset tekijät
- Persoonallisuuteen liittyvät tekijät
- Kasvuympäristöön, lapsuuden perheeseen ja sen toimintakykyyn liittyvät tekijät
- Ympäristötekijät
  - Sosiaalisen ympäristön myönteinen suhtautuminen päihteisiin, päihteidenkäyttö
- Päihdemyönteinen kulttuuri
- Päihteiden helppo saatavuus
- Päihteiden alhainen hinta

PÄIHDEHÄIRIÖILTÄ SUOJAAVIA TEKIJÖITÄ

- Riittävän vahva vanhemmuus
- Lasten ja vanhempien väliset suhteet
- Kasvuympäristön/ympäristön
järkevä suhtautuminen päihteiden
käyttöön
- Yksilön kyky vastustaa sosiaalista
painetta, tehdä omia ratkaisuja
- Kyky lykätä mielihalujen /
tyytytyksen saamista (vastakohtana
elämystakuisuudelle)

PÄIHDEONGELMAN KOHTAAMINEN JA TUNNISTAMINEN

- Haastattelu
  - Avoimet kysymykset
  - Määrä, milloin viimeksi, oliko juotu määrä tavanomainen? Mitä juo, kuinka usein humalaan, krapularyypyt, työpoissaolot? Oma huoli, toisten huoli?
- Stukturoidut kyselyt
  - Esim. AUDIT
- Laboratoriokokeet
  - GT, CDT, Asat, Alat, Afos, MCV
- <https://paihdelinkki.fi/fi/testit-ja-laskurit>

PÄIHDEDIAGNOOSIT

- Päihteiden haitallinen käyttö
- Selvä näyttö siitä, että päihteidenkäyttö aiheutti tai myötävaikutti fyysisen tai psyykkisen haitan syntyyn
- Haitta on selvästi tunnistettavissa tai määriteltävissä
- Päihteiden käyttö kesti ainakin kuukauden tai sitä esiintyi toistuvasti 12 kk aikana
- Häiriö ei aiheuta minkään muun saman päihteen käyttöön liittyvää mielenterveydenhäiriön kriteeriä

PÄIHDERIIPPUUUS

- Voimakas himo tai pakonomainen halu käyttää päihteitä
- Heikentynyt kyky hallita päihteidenkäytön aloittamista, määrää tai lopettamista
- Vieroitusoireet päihteidenkäytön lopettaessa tai vähentyessä
- Sietokyvyn lisääntyminen
- Käytön muodostuminen elämän keskipisteeksi
  - Muista kiinnostuksen kohteista tai tyydytyksen lähteistä luopuminen joko kokonaan tai osittain
  - Tuntuva osa ajasta kuluu päihteiden hankkimiseen, käyttöön tai sen vaikutuksista toipumiseen
- Käyttö jatkuu sen aiheuttamista haitoista huolimatta, vaikka henkilö ne tiedostaa

PÄIHDEHÄIRIÖIDEN HOITO

- Kunnalla on velvollisuus järjestää tarvittava hoito päihdeongelmaiselle ja hänen läheisilleen
- Alaikäiselle ensin avohoidon toimenpiteitä, mikäli niistä ei apua huostaanotto tai sijoitus hoitoon hänen terveyttään ja kehitystään vaarantavan päihdeongelman vuoksi
- Alaikäisten päihdehoitoyksiköt, lasten- ja nuorisokodit, koulukodit tai sijaisperheet
- Täysi-ikäisellä hoito perustuu yleensä vapaaehtoisuuteen
- Päihdehuoltolaki, henkilö voidaan määrätä tahdostaan riippumattomaan hoitoon enintään 5 vuorokaudeksi terveysvaaran tai väkivaltaisuuden vuoksi

PÄIHDEHÄIRIÖIDEN HOITO

- Alle 18 –vuotias voidaan määrätä pakkohoitoon väkivaltaisuuden perusteella ainoastaan erityisestä syystä
- Päihdehuoltolain mukaisia päätöksiä tahdosta riippumattomaan hoitoon on tehty vain muutamia, suurin osa väkivaltaisuuden perusteella sosiaalihuollon toimesta
- Terveysvaaran vuoksi ei pakkohoitopäätöksiä juuri tarvita
- Mielenterveyslaki, päihdeongelmainen voidaan määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon psykiatriseen sairaalaan
- Alaikäisten kohdalla kriteerinä vakava mielenterveydenhäiriö
- Lääkehoito alkoholin ongelmakäytön ja alkoholiriippuvuuksien hoidossa
- Opioidiriippuvuudessa korvaushoito tehokas

TOIPUMISEN REITTEJÄ

- Spontaani toipuminen
- Ammattiapu, hyvän hoitosuhteen luominen
- Vertaistuki

RETKAHTAMINEN

- Hoidossa tärkeää ettei retkahtamista nähdä takapakkina, vaan luonnollisena osana myönteistä muutosprosessia
- Edistysaskeleiden tunnistaminen, kiinnostus niihin
- Tavoitteen tarkistaminen tarvittaessa
- Lisäresurssit
- Uudelleenmäärittely

SYVÄLLÄ

